

2012. november - 2013. július

Mária országa

A Médiatanács újraírja a rádiós piacot

Mérték Médiaelemző Műhely

2013. szeptember 18.

Főbb megállapításaink

- A pályáztatási gyakorlat alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a Médiahatóság szándéka a rádiós médiatérkép átrajzolása. A pályázati felhívások tartalma, illetve egyes frekvenciák esetében a pályázatok elmaradása, továbbá a pályázati eredmények is a régóta működő rádiók számára kedvezőtlen helyzetet teremtettek. Csak az újr pályázatotott frekvenciák negyedén folytathatta a működését az adott frekvenciát korábban is használó rádió. A lejáró jogosultságok újr pályáztatása során a Médiatanács kifejezetten nem vette és nem veszi figyelembe a kialakult piaci struktúrát. Minden frekvenciát önálló jogosultságként ír ki, még akkor is, ha az korábban egy nagyobb hálózat részeként működött. Emiatt a rádióknak minden frekvenciára önálló pályázatot kell benyújtania, és újra összegyűjtögetni a korábbi piaci pozíció fenntartásához szükséges frekvenciakészletet. Ahol azonban volt hatósági szándék az adott rádió piaci pozícióinak megőrzésére, ott nem okozott problémát a korábbi frekvenciák mindegyikének megszerzése.
- A Neo FM csődjét követően felszabadult országos frekvencia újr pályáztatását a Médiatanács nem kezdte meg, erre irányuló szándék nem látható. A pályázat körüli hallgatásból arra lehet következtetni, hogy a Médiatanács nem kíván változtatni az országos rádiós piacon kialakult monopolhelyezeten, nem kíván versenytársat teremteni a jobboldali médiabirodalom részeként működő Class FM-nek. Ezzel együtt lemond az értékes frekvenciakincs hasznosításából származó közpénzről is.
- A vizsgált időszakban jelentősen nőtt a közösségi rádiókra meghirdetett pályázati felhívások aránya: a pályázati felhívások fele közösségi rádió működtetésére szólt. Ez a változás néhány, korábban is preferált szereplőnek, nevezetesen a Katolikus Rádióknak és a Lánchíd Rádióknak kedvezett. A Médiatanács e gyakorlata nemcsak a rádiós piac alapvető jellegét alakítja át, jelentősen szűkítve a gazdasági versenyt a rádiós piac egészén, hanem a közösségi rádiózást is teljesen újraértelmezi. A jogosultságot szerző rádiók a piaci verseny alól kivont, világnézeti szempontból egyértelműen elkötelezett, a helyi jelleget nélkülöző, végső soron országos lefedettségre törekvő rádiók, amelyeknek nem célja a vételkörzetben élő valamely közösség sajátos igényeinek kielégítésére.
- Első jelentésünkben a 2010-2011-es pályázatok értékelése alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy az akkori pályázatok három kiemelt szereplője a megpályázott frekvenciák 43%-át szerezte meg. E szereplők a Lánchíd Rádió, az Európa Rádió és a Mária Rádió voltak. A most vizsgált időszaknak is vannak kiemelt szereplői. Ezek közös jellemzője, hogy ahol elindultak, ott nyertek is. A legtöbb frekvenciát a katolikus egyházzal kapcsolódó két rádió, a Katolikus Rádió és a Szent István Rádió nyerte el. A Katolikus Rádió lefedettsége a pályázatok eredményeként tíz frekvenciával bővült, a Szent István Rádió hat pályázaton nyert. Folytatta terjeszkedését a Lánchíd Rádió is, két további frekvencia megszerzésével. A református Európa Rádió korábbi miskolci frekvenciájának újr pályáztatásán tudott nyerni. Az eredmények egyértelmű médiapolitikai megfontolásra árulkodnak: a helyi rádiós piacon

minél szélesebb körben jelenjen meg a hitéleti tematika, és a helyi frekvenciákon ne helyi tartalmakat közlő médiumok szólaljanak meg, hanem nagy vételkörzetű, egy központból sugárzó hitéleti tartalom kerüljön az éterbe. Ennek a határozott médiapolitikai törekvésnek továbbra is hiányzik a részleteiben kifejtett indokolása.

- Az a frekvenciaelosztási gyakorlat, amely a piac szűkülését eredményezi, nem felel meg a pályáztatással szemben támasztott alkotmányos követelményeknek, mivel nem biztosítja a sokszínű tartalomkínálat kialakulását. A rádiós piac jelenlegi koncentrálódását nem a piaci mechanizmusok működtetik. Az egyre erősebb pozíciókat szerző rádiók terjeszkedésben nem a működés eredményessége, a rádiók hallgatottsága, hanem kizárólag a Médiatanács piactorzító pályáztatási gyakorlata játszik szerepet. A jelenleg zajló koncentrációs folyamatok gátolják a sokszínű kínálat kialakulását.
- A médiapiac átalakításának eredményeként korábban sikeresen működő rádiók tűntek el teljesen vagy részben a piacról. A Médiatanács pályázatainak legnagyobb vesztese a Rádió 1, amely sikeres országos hálózattól néhány helyi rádió által használt márkanév lett, és a korábbi hálózatot működtető Rádió 1 Kft. fel is számolta a tevékenységét. Két adó kivételével a Klubrádió hálózatát is fölszámolta a Médiatanács pályáztatási gyakorlata, és a rádió budapesti frekvenciájával kapcsolatos perek mind a mai napig nem zárultak le teljesen. A budapesti 95,3 MHz frekvenciát a Klubrádió hosszú pereskedés után jelentősen átalakított tematikával és a talk-rádiók között egyetlenként médiaszolgáltatási díj fizetésének kötelezettsége mellett megszerezte, a közösségi jogosultságra szóló 92,9 MHz frekvenciára szóló szerződését viszont a Médiatanács a jogerősen megnyert per ellenére sem írta még alá. A rádió vidéki hálózatának tagjai elvesztették jogosultságaikat, a frekvenciáikra kiírt pályázatok a Médiatanács eredménytelennek nyilvánította. A még működő két vidéki adó sorsa a rádió gazdasági nehézségei miatt igen kérdéses.
- Három városban, Debrecenben, Székesfehérváron és Kaposváron önkormányzati háttérű rádió kapott jogosultságot. Mindhárom esetben egy-egy fideszes vezetésű önkormányzat média-portfóliója bővült a rádiókkal. A médiaszabadság és a helyi nyilvánosság egészséges működése szempontjából az önkormányzathoz szorosan kötődő médiaholdingok komoly kétségeket ébresztenek. A helyi nyilvánosság működése torzul, a folyamatok a kritikai hangok eltűnéséhez vezetnek.
- A Médiatanács a pályázatot követően hatósági szerződést köt a pályázat nyertesével. A szerződéses vállalásoktól a rádió csak a szerződés módosítását követően térhet el. A rádiók leggyakrabban díjcsökkentést, műsortervük módosítását, más rádióval való hálózatba kapcsolódást vagy vételkörzet-bővítést kérnek. Ezek a módosítások is nyilvánvalóan alakítják a helyi piacokat. A jelentős módosítások a verseny tisztaságát veszélyeztethetik, és a helyi nyilvánosság működése szempontjából sem mindegy, hogy a szerződéskötést követően milyen könnyítéseket enged a hatóság. A Médiatanács részletes határozatai ezekben az ügyekben ugyanakkor nem kerülnek fel a honlapra. Annyi így is látható, hogy a

piaci terjeszkedéshez kapcsolódó kérelmeket jóváhagyó határozatok 60%-a a Lánchíd Rádióhoz, az Európa Rádióhoz, és a Katolikus Rádióhoz kapcsolódott. Ezeknek a rádióknak egyetlen terjeszkedési kérelmét sem utasította el a hatóság, szemben például a Rádió 1 vagy a Mária Rádió terjeszkedésre irányuló kérelmeivel.

Az elemzésről

A Mérték Médiaelemző Műhely rendszeresen elemzéseket készít a rádiós frekvenciák elosztásának tapasztalatairól. Az [első jelentést](#)¹ 2012 márciusában, a [másodikat](#)² 2012 novemberében publikáltuk. Ebben az elemzésben a 2012. november és 2013. július között lezárult rádiós frekvenciapályázatok eredményeit összegezzük. A vizsgálat a Médiatanács honlapján nyilvánosságra hozott pályázati felhívások, és határozatok értékelése alapján készült. A pályázatok eredményeit összefoglaló táblázat letölthető a Mérték honlapjáról.

A jelentésekben csak a rádiós piac alakulását vizsgáljuk, mivel a televíziós műsorszórás digitális átállásának eredményeként a hatóság tevékenysége a rádiós műsorszórási lehetőségek pályáztatására szűkült. Vizsgálatunk elsősorban arra irányul, hogy a frekvenciaelosztás eredményeként kialakuló tartalomkínálat mennyire biztosítja a médiapluralizmust, a sokszínű tájékozódás lehetőségét, és a pályáztatási gyakorlat mennyiben felel meg az állami frekvenciakincsel való hatékony gazdálkodás követelményének. A frekvenciapályáztatás jogi kereteit korábbi jelentéseinkben részletesen bemutattuk, ezért ebben az elemzésben nem részletezzük újra.

Az elemzést Nagy Krisztina készítette. Az adatok feldolgozásában részt vett Lehóczki Zsófia és Ferenczy Zsófia.

További információk: nagy.krisztina@mertek.eu

Budapest, 2013. szeptember 18.

---

¹ A Médiatanács frekvencia pályáztatási gyakorlata 2010-2011 <http://mertek.eu/jelentesek/a-mediatanacs-frekvencia-palyaztatasi-gyakorlata>

² A Médiatanács frekvencia pályáztatási gyakorlata (2. jelentés) <http://mertek.eu/jelentesek/a-mediatanacs-frekvenciapalyaztatasi-gyakorlata-2-jelentes>

Tartalom

Általános jellemzők a számok tükrében.....	6
A pályázók közötti verseny csökkenése	7
Frekvenciamoratórium.....	7
Preferált szereplők terjeszkedése.....	9
<i>Szent István Rádió</i>	9
<i>Magyar Katolikus Rádió</i>	9
<i>Lánchíd Rádió</i>	10
<i>Európa Rádió</i>	10
<i>Mária Rádió</i>	10
A korábbi nagy piaci szereplők további visszaszorulása.....	10
<i>Klubrádió</i>	10
<i>Kék Duna Rádió</i>	11
<i>Rádió 1</i>	12
Médiakoncentráció.....	12
Szószerk a frekvenciákon.....	12
Budapesti piac.....	13
Önkormányzati háttérű helyi médiacentrumok	13
<i>Debrecen</i>	14
<i>Székesfehérvár</i>	14
<i>Kaposvár</i>	14
Helyi piaci körkép.....	14
<i>Debrecen</i>	15
<i>Pécs</i>	15
<i>Veszprém</i>	16
<i>Mór</i>	16
Szerződéses vállalások módosításának kezelése.....	16
Összegzés.....	19

Általános jellemzők a számok tükrében

2012 novembere és 2013 júliusa között 50 önálló (44 helyi, 6 körzeti) frekvencia pályáztatása zárult le. A Neo FM csődjét követően felszabadult országos frekvencia újrapályáztatását a Médiatanács nem kezdte meg, erre irányuló szándék nem látható. E frekvencia hasznosítására időlegesen, a törvény által nem szabályozott módon, a Magyar Rádió Árvízvédelmi Rádiójának működtetésével került sor.³

A korábbi médiatanácsi gyakorlathoz képest a pályáztatás általános karaktere nem változott. A pályázati eljárások többségében már működődő jogosultságok újrapályáztatására került sor, és csak a pályázatok negyedében lehetett új vagy a pályázat kiírásakor nem használt műsorszórási lehetőségekre pályázni. A fő médiapolitikai kérdés így továbbra is az volt, hogy a pályáztatás eredményeként milyen mértékben cserélődnek ki a rádiós piac szereplői.

Erre a kérdésre az előző elemzésben, 2012 novemberében még nem lehetett egyértelmű választ adni, mivel az eljárások harmada, szám szerint húsz pályázat eredmény nélkül zárult. Annak ellenére, hogy az eredménytelen pályázatok nagy része olyan frekvenciát érintett, amelyen korábban már működött rádió, a médiahatóság nem sietett az összes frekvencia gyors újrapályáztatásával. Ez több esetben azzal járt, hogy évek óta működő rádióknak be kellett fejezniük a műsorszórást. A Médiatanács eddig mindössze nyolc frekvencia esetében ismételte meg a pályázatot, a többi frekvencia újrapályáztatásról nincs hír.

Érdekes eredmény, hogy a pályázatok majdnem felében a korábbi jogosult nem pályázott. Az esetek egy részében ennek egyértelműen gazdasági okai vannak: öt frekvencián díjtartozás miatt szűnt meg a korábban működő rádió. A korábbi szolgáltatók visszalépésnek oka lehet továbbá, hogy a Médiatanács tíz frekvencián megváltozott profillal, kereskedelmi helyett közösségi rádióra írta ki a pályázatot. A vizsgált időszakban csak a pályázatok negyedében kapott újra jogosultságot a korábbi rádió. Négy olyan pályázat volt, ahol a korábbi rádió pályázott, de nem nyert, és három olyan eredménytelen pályázati eljárás volt, ahol a korábbi szereplő is ringbe szállt.

A nyertesek listája, valamint az eredménytelen pályázatok újrapályáztatásának elmaradása alapján most már kijelenthető, hogy a Médiahatóság szándéka a rádiós médiatérkép átrajzolása.

Lényeges változás a Médiatanács korábbi pályázataihoz képest, hogy a most vizsgált időszakban jelentősen nőtt a közösségi rádiókra⁴ meghirdetett pályázati felhívások aránya. A 50 pályázat több mint fele közösségi rádió működtetésére szólt. Ez a változás láthatóan kedvezett néhány, korábban is preferált szereplőnek, nevezetesen a Magyar Katolikus Rádióknak és a Lánchíd Rádióknak.

---

³ Erről ld. Kalózádió, Mérték Blog, 2013. július 29. <http://mertek.hvg.hu/2013/07/29/kalozradio/>

⁴ Szemben a kereskedelmi jogosultsággal a közösségi szolgáltató nem fizet médiaszolgáltatási díjat, viszont műsoridejének 2/3-ában közszolgálati tartalmat kell sugározni.

A pályázati felhívások a korábbiakhoz hasonlóan minden esetben azonos szöveggel kerültek kiírásra. Az értékelés során a közösségi rádióknál a hírszolgáltatás, a kereskedelmi rádióknál a helyi jelleg a meghatározó szempont. Így az a helyzet áll elő, hogy a közösségi pályázati felhívások segítik a rádiók terjeszkedését, hálózatba kapcsolódását, a kereskedelmi pályázatok esetében pedig a helyi tartalom preferálása miatt ez inkább nehezített.

Mindez nemcsak a rádiós piac alapvető jellegét alakítja át, jelentősen szűkítve a gazdasági versenyt a rádiós piac egészén, hanem a közösségi rádiózást is teljesen újraértelmezi. A jogosultságot szerző rádiók jelentős része a piaci verseny alól kivont, világnézeti szempontból egyértelműen elkötelezett, a helyi jelleget nélkülöző, végső soron országos lefedettségre törekvő rádiók, amelyeknek nem célja a vételkörzetben élő valamely közösség sajátos igényeinek kielégítésére.

A pályázók közötti verseny csökkenése

A pályázati eljárások során a korábbiakhoz képest csökkent a verseny: a most vizsgált pályázatok közel felében egyetlen pályázó jelentkezett, míg a korábbi időszakban a pályázatok többségében többen pályáztak. Korábban jellemzően három, vagy több pályázó jutott egy-egy frekvenciára, és az eljárások egyharmadában két pályázó is versengett egy frekvenciáért. A verseny csökkenésének oka lehet a gazdasági válság, a működési feltételek általános romlása. Emellett azonban szerepet játszhat a piacilag meghatározó korábbi szereplők piaci pozíciójának meggyengülése, vagy éppen eltűnése. E szereplők kifejezetten a Médiatanács pályázati gyakorlatának eredményeként szorultak háttérbe, jelentősen csökkentve az országos kereskedelmi rádióra nehezedő versenynyomást. A pályázati hajlandóságot csökkentette továbbá az a körülmény is, hogy a Médiatanács a frekvenciák többségére közösségi rádiós pályázatot írt ki, aminek feltételei a zenei formátumú rádiók számára nehezen teljesíthető kööttségeket jelentenek. Médiapolitikai szempontból semmiképpen nem megalapozott az a pályázattalási gyakorlat, amiről világosan látható, hogy távol tartja a pályázattól a potenciális szereplőket, tervezzenek akár kereskedelmi, akár közösségi jellegű rádiócsatornát. A verseny hiánya lakmuspapírként jelezheti a pályázati eljárások informális befolyásoltságát is: a potenciális pályázók a frekvenciaelosztási gyakorlat ismeretében eleve esélytelennek értékelhetik pályázatukat.

Frekvenciamoratórium

A frekvenciapályázattalásról szóló korábbi jelentésekben még azt írhattuk, hogy a pályázattalás csak a helyi piacokat érinti, hiszen az országos rádiók 2009-ben szereztek jogosultságot, és papírforma szerint 2016-ig a frekvenciáikat nem kell újrapiályázattalni. 2012 novemberében azonban a Neo FM országos kereskedelmi rádió adása megszűnt, mivel a Médiatanács a médiaszolgáltatási díj fizetésének elmulasztása miatt felmondta a vele kötött szerződést. Az országos kereskedelmi rádiós piacon a Class FM ennek eredményeként monopolhelyzetbe került. A Médiatanács üléseinek nyilvánosságra hozott jegyzőkönyveiben nyomát sem találjuk az országos frekvenciahálózat újbóli

megpályáztatására irányuló előkészületnek vagy szándéknak. Törvényi kötelezettség híján csak a Médiatanács döntésén múlik, mikor és hogyan hasznosítja a frekvenciahálózatot. A pályázat körüli hallgatásból arra lehet következtetni, hogy a Médiatanács nem kíván változtatni az országos rádiós piacon kialakult monopolhelyzeten, nem kíván versenytársat teremteni a jobboldali médiabirodalom (Infocenter) részeként működő Class FM-nek. Ezzel együtt lemond az értékes frekvenciakincs hasznosításából származó közpénzről is.

Hallgatás övezi néhány olyan frekvencia pályáztatását is, amely a korábbi pályázat eredménytelensége miatt került parkolópályára. A megelőző félévben formai hibára hivatkozva eredménytelennek nyilvánított húsz pályázati eljárásban érintett frekvencia közül csak nyolc esetben írt ki új pályázatot a Médiatanács. Érdekes módon az új pályázati eljárások nagy részében – szemben az eredeti kiírásokkal – már nem kereskedelmi, hanem közösségi pályázatokat lehetett csak beadni. Az így kiírt frekvenciák mindegyikét vagy a Magyar Katolikus Rádió, vagy a Lánchíd Rádió kapta meg. A fennmaradó tizenkét frekvenciából hét frekvencián korábban a Klubrádió műsora volt hallható, és e frekvenciák újrapiályáztatásáról egyáltalán nincs hír. A csomagban van még két budapesti frekvencia, amelyek fontos központi adói lehetnének egy nagyobb vételkörzetben gondolkodó hálózatos rádióknak.⁵ A pályázatok elmaradását ebben az esetben is úgy értékelhetjük, hogy a hatóság nem siet potenciális versenytársat teremteni sem az egyre erősödő Lánchíd Rádióknak, sem az országos Class FM-nek.

Az eredménytelen pályázatokkal kapcsolatban a nyilvánosságra hozott dokumentumok alapján nem derül ki, vajon a Médiahatóság a formai hibára hivatkozást minden érintett pályázat esetében alkalmazta-e. Ez a kérdés azért merült fel, mert ugyanazon időszakban az eredménytelen pályázatok mellett szép számmal zajlottak eredményes pályázatok is. A kifogásolt formai hibák jellege alapján joggal merül fel, hogy vajon a Médiatanács minden pályázati eljárást és minden pályázót egységesen kezelt-e. Nem tűnik valószínűnek, hogy az eredménytelen pályázati eljárásokban elkövetett formai hibákat, amelyek alapvetően a pályázati felhívás hibáira vezethetők vissza, más pályázati eljárások pályázói nem követték el. Különösen érdekes, hogy formai hiba azokban az eljárásokban nem merült fel, ahol csak egy pályázó volt, így nem kellett tartani jogorvoslattól. Mindennek kiderítése érdekében adatigényléssel fordultunk a médiahatósághoz, a hatóság válaszána elmaradása után pedig a bíróságtól kértük a – törvény alapján nyilvános – pályázati anyagokba való betekintést. Az adatigénylés teljesítése után tudunk majd állást foglalni arról, hogy a Médiatanács pályáztatása során minden pályázó esetében egyforma formai követelményeket kért-e számon, vagy a szigorú mérce csak bizonyos pályázatokat érintett.

---

⁵ Közülük az egyik a Budapest 92,9 amely egy 2010-ben lezajlott pályázat eredményeként a Klubrádiót illetné, de a Médiatanács működése miatt jelenleg a frekvencia sorsa a bírósági felülvizsgálat eredményétől függ.

Preferált szereplők terjeszkedése

Első jelentésünkben a 2010-2011-es pályázatok értékelése alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy az akkori pályázatok három kiemelt szereplője a megpályázott frekvenciák 43%-át szerezte meg. E szereplők a Lánchíd Rádió, az Európa Rádió és a Mária Rádió voltak. A most vizsgált időszaknak is vannak kiemelt szereplői. Ezek közös jellemzője, hogy ahol elindultak, ott nyertek is. A legtöbb frekvenciát a katolikus egyházzal kapcsolódó két rádió, a Magyar Katolikus Rádió és a Szent István Rádió nyerte el. A Magyar Katolikus Rádió lefedettsége a pályázatok eredményeként tizenkét frekvenciával bővült, a Szent István Rádió hat pályázaton nyert. Folytatta terjeszkedését a Lánchíd Rádió is, két további frekvencia megszerzésével. A református Európa Rádió egy új jogosultságot szerzett, továbbá nyerni tudott a korábbi miskolci frekvenciájának újrapályáztatásán is.

A terjeszkedést a Médiatanács nagyban elősegítette azzal, hogy a korábban kereskedelmiként kiírt frekvenciák jó része a megismételt pályázati eljárásban már csak közösségi szolgáltatók számára volt nyitott. Így a pályáztatás néhány közösségi rádióként működő piaci szereplő számára jelentős vételkörzet-bővülést hozott.

Szent István Rádió

Az egri központtal működő, Észak-Magyarországot lefedő katolikus Szent István Rádió lejáró frekvenciáinak újrapályáztatása során minden pályázaton nyerni tudott. Így megőrizte korábban használt négy frekvenciáját, és a lefedettsége bővült két további frekvenciával.

A már létező hálózat újbóli megszerzése korántsem általános jelenség, a Szent István Rádió kivül ez csak három kisebb helyi kereskedelmi rádióknak sikerült az elmúlt években.⁶ A lejáró jogosultságok újrapályáztatása során ugyanis a Médiatanács kifejezetten nem vette és nem veszi figyelembe a kialakult piaci struktúrát. Minden frekvenciát önálló jogosultságként ír ki, még akkor is, ha az korábban egy nagyobb hálózat részeként működött. Emiatt a rádióknak minden frekvenciára önálló pályázatot kell benyújtania, és újra összegyűjtögetni a korábbi piaci pozíció fenntartásához szükséges frekvenciakészletet. A pályázatok tükrében jól látható, hogy ez a pályáztatási metódus a piaci struktúra teljes átalakítását könnyítette meg, és növelte a Médiatanács mozgásterét. Ahol volt hatósági szándék az adott rádió piaci pozícióinak megőrzésére, ott nem okozott problémát a korábbi frekvenciák mindegyikének megszerzése.

Magyar Katolikus Rádió

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia által működtetett Magyar Katolikus Rádió jelenleg 15 frekvencián a Dunántúl jelentős részén fogható. A Kelet- és Közép-Magyarországon megszerzett

---

⁶ Gong Rádió (Bács-Kiskun, Csongrád megye), DióRádió (Heves megye), Alisca Rádió (Tolna megye)

frekvenciák (Debrecen, Kiskőrös, Dunaföldvár, Kalocsa) az országos lefedettséget célzó terjeszkedési szándékról tanúskodnak.

Lánchíd Rádió

A Lánchíd Rádió 2010-ben és 2011-ben nyert el sok új frekvenciát. A pályáztatást követően a Médiatanács döntései alapján a megkötött szerződések módosultak, és a vételkörzet-bővítés hatósági engedélyezése eredményeként a sok kis helyi jogosultságból megszületett a Dunántúl nagy részét lefedő egységes rádió. Ennek a szolgáltatásnak a további terjeszkedését szolgálja a most megnyert pécsi és tatabányai frekvencia. Jelenleg a Lánchíd Rádió vételkörzetét kilenc frekvencia biztosítja: a rádió egy darab nyolc frekvenciából álló körzeti jogosultsággal és egy ehhez a jogosultsághoz hálózatba kapcsolódó pécsi frekvenciával rendelkezik. A vételkörzet-bővítés korábbi engedélyezése nélkül a pécsi frekvenciát már nem szerezhette volna meg, hiszen túllépte volna a törvényben rögzített tulajdoni koncentrációs szabályokat.

Európa Rádió

A református egyházhoz kötődő Európa Rádió újra megnyerte az elmúlt 12 évben használt miskolci frekvenciáját, illetve egy új frekvenciát is szerzett. Így hat városban hallható a műsora. (Debrecen, Miskolc, Szeged, Nyíregyháza, Kisújszállás, Mezőkövesd).

Mária Rádió

A korábbi pályáztatási ciklusban preferált – bár már akkor is nagyrészt a maga által kezdeményezett eljárásban, ún. talált frekvenciákon jogosultságot szerző –, katolikus hitéleti műsort sugárzó Mária Rádió a most vizsgált időszakban a beadott tíz pályázata egyikével sem tudott nyerni. A Médiatanács hét helyen inkább a Magyar Katolikus Rádiót, az egyházhoz formálisan is kötődő vallási rádiót támogatta, a további három pályázaton a Lánchíd Rádió és az Európa Rádió, Székesfehérváron pedig az önkormányzati rádió nyert.

A korábbi nagy piaci szereplők további visszaszorulása

Klubrádió

A korábban nagy hálózatot működtető, az egyetlen erőteljes kormánykritikus hangként megszólaló Klubrádió hosszú [pereskedés](#)⁷ után újra jogosultságot szerzett a rádió központi adójának számító

---

⁷ Erről ld. Klubrádió kontra Médiatanács: végtelen történet, Mérték blog 2012.október 15. <http://mertek.hvg.hu/2012/10/15/klubradio-kontra-meditanacs-vegtelen-tortenet/>

budapesti 95,3 MHz frekvencián. A pályázathoz kapcsolódó médiatanácsi döntések bírósági felülvizsgálata során minden bírói fórum a Klubrádióknak adott igazat, így a Médiatanács 2013 tavaszán megkötötte a rádióval a budapesti jogosultságra vonatkozó szerződést. Ez azonban a rádió számára korántsem hozott végleges és megnyugtató helyzetet. A rádió által korábban használt frekvenciát ugyanis a Médiatanács zenei profillal írta ki, így a talk-news rádióként működő Klubrádió csak nagyobb zenei műsorarány vállalás mellett pályázhatott. Megkötött szerződésébe is a magas zenei műsorarány került, amely az eddigi műsorstruktúra átalakítását vonta maga után. Tovább nehezíti a körülményeket, hogy a Médiatanács ezt a frekvenciát kereskedelmi jelleggel írta ki. A rádióknak ezért médiaszolgáltatási díjat is kell fizetnie, szemben a budapesti piac összes többi szövegalapú rádiójával, amelyek közösségi szolgáltatóként nem fizetnek díjat. Ez komoly versenyhátrányt jelent a Klubrádióknak, ráadásul a rádió bevétele – a hirdető elvándorlása miatt – évről évre folyamatosan bizonytalanabb. Az életben maradás esélyeit mindenképpen növelné, ha a rádió nem ezen a frekvencián, hanem a korábban, még az előző médiahatóság döntése alapján 2010-ben elnyert közösségi jogosultságon (92,9 MHz) működne. A Médiatanács azonban 2010 végén nem kötötte meg a szerződést a megnyert frekvenciára, és ezt azóta sem pótolta, a jogerősen megnyert persorozat ellenére.

Közben a Klubrádió folyamatosan veszítette el a vidéki hálózatát. 2012-ben a Médiatanács a Klubrádió által korábban használt frekvenciákra kiírt pályázatok mindegyikét eredménytelennek nyilvánította, és a frekvenciákra azóta sem írt ki új pályázatot. Ezeken a frekvenciákon időközben megszűnt a sugárzás. A Klubrádió gazdasági nehézségei miatt a meglévő jogosultságainak médiaszolgáltatási díját sem tudta fizetni, ezért a Médiatanács 2013 elején a még működő három helyi adóra (Kecskemét, Debrecen, Gyöngyös) vonatkozó szerződését is felmondta. A debreceni és gyöngyösi jogosultságok esetében bírósági felülvizsgálat miatt a döntés végrehajtását a bíróság felfüggesztette. Jelenleg a rádió a Budapest 95,3 MHz-en, valamint a debreceni és a gyöngyösi frekvencián hallható, míg korábban tíz helyi frekvencián sugározta a műsorát. (Ajka 88,1, Balatonfüred 91,8, Budapest, Debrecen 93,5, Esztergom 98,1 Gyöngyös 88,9, Kecskemét 97,7, Keszthely 92,2 Pápa 92,7, Tatabánya 96,7, Veszprém 90,6).

Kék Duna Rádió

A Kék Duna Rádió a Dunakanyar és Észak-Dunántúl meghatározó zenei rádiójaként 2011-ben még sikeresen pályázott két frekvenciára. Vételkörzete egy mosonmagyaróvári és egy székesfehérvári frekvenciával bővült. A most vizsgált pályázattal időszerűen viszont már nem volt ennyire szerencsés, három korábban használt frekvenciáját veszítette el. A tatabányai frekvenciát a Lánchíd Rádió, az esztergomi frekvenciát a Magyar Katolikus Rádió nyerte el. Ezeket a jogosultságokat a rádió meg sem pályázta, mivel a Médiatanács nem kereskedelmi, hanem közösségi szolgáltatásokra írta ki a pályázatot. A korábbi komáromi frekvenciáját pedig egy új, a régióban terjeszkedő a Turul Média Kft. szerezte meg.

Rádió 1

A Rádió 1 budapesti központtal az ország jelentős részét lefedő zenei hálózatot üzemeltetett. 2012 nyarán nem kapta meg újra a korábban használt budapesti frekvenciáját, a pályázaton a Juventus Rádió nyert. Ezt követően a rádió fokozatosan veszítette el a hálózatba kapcsolt vidéki rádiókat. A Rádió 1 mögött álló Rádió 1 Kft. végül felszámolta tevékenységét, eladta a helyi médiumokban meglévő tulajdoni érdekeltségeit, és ezzel 2012-ben megszűnt a korábban Rádió 1-ként működő hálózatos műsorszolgáltatás. A korábban a Rádió 1 tulajdonosi körébe tartozó Mambó Rádió Kft. és Zenebolygó Kft. továbbra is jelen van a piacon önálló szereplőként. A korábbi Rádió 1 hálózatban működő rádiók egy része a piacilag értékes Rádió 1 megnevezést is megtartotta.

Médiakoncentráció

A rádiós piac elmúlt 15 éves fejlődésében is jellemző tendencia volt a piaci koncentráció erősödése. Az önálló helyi jogosultságok hatékonyabb működtetése érdekében több frekvenciát egymásba olvasztó jogosultságok, illetve kisebb-nagyobb hálózatok jöttek létre. A folyamat jelezte, hogy a minőségi tartalom előállítására, a hosszabb távú talpon maradás feltétele a nagyobb lefedettség, a terjeszkedés. A jelenség hátrányosan befolyásolhatja a helyi nyilvánosság sokszínűségét, ugyanakkor jelzésértékű is, hiszen azt mutatja, hogy a tartalomkínálat piaci alapú fenntartására csak megfelelő gazdasági háttérrel működő rádiók képesek.

Az elmúlt 10-15 évben a piaci terjeszkedés elsősorban a kereskedelmi rádiókra volt jellemző. A Médiatanács döntései alapján az utóbbi 2-3 évben kialakult nagy hálózatok ezzel szemben egyes közösségi rádiók terjeszkedését szolgálják. A hálózatok jellegének megváltozása a piaci mechanizmusok háttérbe szorulását, a rádiós piac egészének beszűkülését jelzi.

Meggyőződésünk, hogy az a frekvenciaelosztási gyakorlat, amely a piac szűkülését eredményezi, nem felel meg a pályázattal szemben támasztott alkotmányos követelményeknek, mivel nem biztosítja a sokszínű tartalomkínálat kialakulását. A médiatörvénynek a rádiós piaci koncentrációt korlátozó rendelkezései ugyanakkor a Médiatanács által preferált rádiók számára nem jelentenek érdemi korlátot, mivel a Médiatanács akár a médiatörvény kijátszásával is segíti a terjeszkedésüket. A rádiós piac jelenlegi koncentrációját nem a piaci mechanizmusok működtetik. Az egyre erősebb pozíciókat szerző rádiók terjeszkedésben nem a működés eredményessége, a rádiók hallgatottsága, hanem kizárólag a Médiatanács piactorzító pályázattal járó gyakorlata játszik szerepet. A jelenleg zajló koncentrációs folyamatok gátolják a sokszínű kínálat kialakulását.

Szószerk a frekvenciákon

A vizsgált időszakban kiosztott frekvenciák 48%-ában vallási tematikájú rádió nyert. A Magyar Katolikus Rádió tizenkettőt, a Szent István Rádió hat, az Európa Rádió két frekvenciát kapott. Az

eredmények egyértelmű médiapolitikai megfontolásról árulkodnak: a helyi rádiós piacon minél szélesebb körben jelenjen meg a hitéleti tematika, és a helyi frekvenciákon ne helyi tartalmakat közlő médiumok szólaljanak meg, hanem nagy vételkörzetű, egy központból sugárzó hitéleti tartalom kerüljön az éterbe. Ennek a határozott médiapolitikai törekvésnek továbbra is hiányzik a részleteiben kifejtett indokolása. A Médiatanács mind a pályázati felhívások megfogalmazásánál, mind az eredmények kihirdetésénél elmulasztja ennek kifejtését.

Budapesti piac

2012 novembere óta budapesti rádiós frekvencia nem került kiírásra, így itt lényeges változás nem történt. Továbbra is abszurditás jellemzi a piacot: a kereskedelmi szempontból legfontosabb piacon alig van kereskedelmi rádió, a kiosztott frekvenciák háromnegyedén közösségi rádiók működnek.

Egy érdekes történet említhető a vizsgált időszakban, amelynek a háttere a Médiatanács honlapján közzétett határozatok és jegyzőkönyvek alapján nem kideríthető. 2012 nyarán egy korábban nem ismert vállalkozás nyerte el az addig az Inforádió által használt, igen értékes 95,8 MHz frekvenciát. A nyertessé nyilvánítást követően megindult a szerződéskötési eljárás, majd két hónappal később egy szűkszavú határozatban a Médiatanács kimondta, hogy szerződéskötés nélkül lezárja az eljárást. Nyilvános információk híján csak találgathatunk, mi lehetett a szerződés megíjulásának oka. A nyertes Click Rádió Kft. esetleg mégsem tudta előteremteni a médiaszolgáltatási díjat, vagy egyéb, a pályáztatás során észre nem vett akadály merült fel. Bármi is történt, joggal merül fel a kérdés, mennyire volt megalapozott a Médiatanács pályázatot lezáró döntése, mit és hogyan mérlegelt az ajánlatok értékelése során. A frekvencia sorsáról azóta nincs hír, a Médiatanács ezt a jogosultságot sem írta ki újra.

Önkormányzati háttérű helyi médiacentrumok

Három városban, Debrecenben, Székesfehérváron és Kaposváron önkormányzati háttérű rádió kapott jogosultságot. Mindhárom esetben egy-egy fideszes vezetésű önkormányzat médiaportfóliója bővült a rádiókkal. A helyi mediaholdingok kialakulását az új médiatörvény is segíti. Szemben a korábbi médiatörvénnyel ugyanis nem zárja ki, hogy az adott helyi vételkörzetben egy tulajdonos kezébe kerüljön televízió és rádió, illetve bármely médium. A televíziót, rádiót, lapokat, és online felületeket működtető helyi médiacentrumok kialakulásának van gazdasági racionalitása. A médiaszabadság és a helyi nyilvánosság egészséges működése szempontjából azonban az önkormányzathoz szorosan kötődő mediaholdingok komoly kétségeket ébresztenek. A jelenlegi politikai kultúra mellett alig képzelhető el, hogy e médiumoknál biztosított legyen a független szerkesztőségi munka. A helyi nyilvánosság működése torzul, a folyamatok a kritikai hangok eltűnéséhez vezetnek.

Debrecen

Debrecenben az önkormányzat által működtetett Debrecen Városi Televízió szerezte meg a 95,0 MHz-en sugárzó rádió jogosultságát, amit előtte 14 évig egy helyi kereskedelmi rádió használt (Lokálmédia Kft.).

Székesfehérvár

Hasonló helyzet alakult ki az ugyancsak fideszes vezetésű Székesfehérváron is. A városi televíziót üzemeltető Médiacentrum Kft. kapta meg a korábban a Kodolányi János Főiskola által működtetett 99,2 MHz frekvenciát. A Vörösmarty Rádió megszűnésével a főiskolai kommunikációs képzéshez kapcsolódó, de a helyi nyilvánosságban is szerepet játszó, komoly múlttal rendelkező rádió tűnt el. Az önkormányzati médiaholding a televízión és a rádión kívül a heti 50.000 példányban megjelenő Fehérvár című lap kiadója is.

Kaposvár

A kaposvári 91,2 MHz-en a pályázatás eredményeként a Zselici Forrás Kft. működteti a rádiót. A kft. tulajdonosa és ügyvezetője Szabó Krisztián Ferenc a hivatalos önkormányzati médiumokat is üzemeltető Kapos TV és Rádió Közhasznú Nonprofit Kft. háromtagú igazgatóságának is tagja. A kft. adja ki az önkormányzathoz - az atlatszo.hu [cikke](#)⁸ szerint - felettébb lojális Kapos Extra nevű ingyenes lapot is.

Helyi piaci körkép

A médiahatóság pályázatási gyakorlatának általános eredményei és értékelése mellett még pontosabb kép rajzolódik ki a folyamatokról, ha néhány helyi piac átalakulását közelebbről is megvizsgáljuk. A kiválasztott városok rádiós kínálata az általános piaci változásokat tükrözi. A kiválasztott három város rádiós kínálata az általános piaci változásokat tükrözi. Egyre több városban van jelen egy, néha több vallási rádió, megjelenik egy-egy új zenei kereskedelmi rádió és egyes városokban új belépőként a Lánchíd Rádió.

---

⁸ A helység kalapácsa- helyi oligarchia és vazallusmédia Kaposváron atlatszo.hu 2013. január 25. <http://atlatszo.hu/2013/01/25/a-helyseg-kalapacska-helyi-oligarchia-es-vazallusmedia-kaposvaron/>

Debrecen

Debrecenben az új médiaszabályozás hatályba lépése előtt a városi televízió mellett három kereskedelmi rádió és két nonprofit rádió⁹ működött. Hálózatba kapcsolt szolgáltatásként az egyik kereskedelmi rádión a Klubrádió műsora hallható. Az elmúlt három évben jelentősen átrendeződött a médiatérkép. A két kereskedelmi rádió által használt frekvencia egyikét (92,3 MHz) a Magyar Katolikus Rádió kapta meg, a szolgáltatás a rádió hálózatához kapcsolódik. A másik frekvenciát (95,0 MHz) az önkormányzati tulajdonú városi televízió szerezte meg. A korábban nonprofit rádióként működő Friss Rádió 2013-ban eredményesen szerepelt a frekvencia újrapiályáztatásán, maradhatott az addig használt frekvencián (90,0 MHz). Az atlatszo.hu oknyomozó portál cikke¹⁰ szerint a rádió vezetése erősen kötődik Kósa Lajos polgármester feleségéhez. A Klubrádió által használt 93,5 MHz sorsa függőben van, mivel a Médiatanács a médiaszolgáltatási díj fizetésének elmulasztása miatt 2013 elején felmondta a szerződést. Két új frekvenciával bővült a kínálat: 2010-ben kapott jogosultságot (104,6 MHz) a Kredit Holding Kft. kereskedelmi rádió működtetésére, illetve 2011-ben szerzett egy frekvenciát a református Európa Rádió, amely a Magyar Katolikus Rádióhoz hasonlóan nagyobb hálózatban működik. A mérleg tehát öt stabil frekvencia: egy katolikus, egy református és egy önkormányzati rádió, továbbá egy kereskedelmi és egy közösségi rádió. Pályáztatás alatt van egy további kereskedelmi jogosultsággként kiírt frekvencia, és függőben van a Klubrádió által használt frekvencia sorsa.

Pécs

Pécsen korábban két kereskedelmi rádió (Rádió 1, Mediterrán Rádió) és egy nonprofit rádió (Remény Rádió) működött. A Remény Rádió a katolikus Mária Rádió hálózatának tagja volt. A médiapiaci térkép az elmúlt években Pécsen is átalakult: a két kereskedelmi rádió közül a Rádió 1 frekvenciáját (90,6 MHz) a korábban ugyan a Rádió 1-hez kapcsolódó, de ma már új tulajdonossal működő Mambó Rádió nyerte el. A másik kereskedelmi rádió frekvenciáját (101,2 MHz) a Médiatanács közösségi szolgáltatásként hirdette meg, itt a pályáztatási eljárás még nem zárult le. Nagy meglepetést azonban nem fog okozni az eredmény, mivel a három pályázó egyike alaki érvénytelenség miatt már kiesett a versenyből. A másik két pályázó a Magyar Katolikus Rádió és a Mária Rádió. A korábbi közösségi frekvenciaként működő frekvenciát (94,6 MHz) a Lánchíd Rádió kapta. A pécsi rádiós kínálatban tehát továbbra is három rádió lesz hallható: a Lánchíd Rádió, a Mambó Rádió zenei rádiós műsora, és vélhetően egy katolikus közösségi rádió.

---

⁹ A korábbi törvény alapján a mai közösségi rádiók vagy non-profit rádióként vagy közműsorszolgáltatóként működtek.

¹⁰ A helység kalapácsa: Média és birodalom Debrecenben <http://atlatszo.hu/2013/02/05/a-helyseg-kalapacska-media-es-birodalom-debrecenben/>

Veszprém

A Veszprémben működő két frekvencia egyikén a Rádió 1, a másik frekvencián a Klubrádió szól. 2011-ben két új jogosultságot osztott ki a Médiatanács. Az egyiket (95,1 MHz) a katolikus Mária Rádió, a másikat egy zenei kereskedelmi rádió, a Veszprém Rádió Kft (MézRádió 103,1 MHz) nyerte el. A korábban használt frekvenciák újrapiályáztatása során a Rádió 1 frekvenciáját (94,6 MHz) a Magyar Katolikus Rádió kapta meg. A másik frekvencia (90,6 MHz) pályáztatása 2012 októberében eredménytelenül zárult, a Médiatanács azóta nem írt ki új pályázatot. A veszprémi helyi kínálat tehát: két katolikus rádió és egy zenei, kereskedelmi rádió.

Mór

A móri vételkörzet azért különleges, mert a településen az elmúlt két évben két frekvenciát is megpályázott a Médiatanács, és mindkettőt valamelyik katolikus rádió nyerte el. Jelenleg tehát a helyi rádiós nyilvánosság 100%-ban a katolikus hitélet köré szerveződik. Joggal merül fel a kérdés, hogy a 2011-ben a Mária Rádió által elnyert frekvencia mellett a Médiatanács a korábban kereskedelmiként működő frekvenciára szóló pályázatot miért nem kereskedelmi jelleggel írta ki. A felhívás közösségi szolgáltatásra vonatkozott, és arra egy ajánlat érkezett, a Magyar Katolikus Rádióé.

Szerződéses vállalások módosításának kezelése

A Médiatanács a pályázatot követően hatósági szerződést köt a pályázat nyertesével. A szerződéses vállalásoktól a rádió csak a szerződés módosítását követően térhet el. A rádiók leggyakrabban díjcsökkentést, műsortervük módosítását, más rádióval való hálózatba kapcsolódást vagy vételkörzet-bővítést¹¹ kérnek. Ezek a módosítások is nyilvánvalóan alakítják a helyi piacokat. Érdemes értékelni tehát, hogy milyen szerződésmódosításokat engedélyezett a Médiatanács az elmúlt időszakban.

2012 novembere óta több mint 70 szerződésmódosítást érintő kérelemről született döntés. A vizsgálatot nehezíti, hogy a Médiatanács részletes határozatai ezekben az ügyekben nem kerülnek fel a honlapra, nyilvánosan csak egy szűkszavú döntés érhető el a kérelem elutasításáról vagy elfogadásáról. Korábban már [írtunk](#)¹² arról, mennyire hiányzik egy olyan nyilvános adatbázis, ahol

---

¹¹ Hálózatba kapcsolódás esetén két vagy több önálló jogosultság/rádió összekapcsolódik és a hálózatba kapcsolt frekvencián maximum napi 20 órában a hálózatos műsor hallható. Vételkörzet bővítés esetén a frekvencia beolvad az alapjogosultságba, és a vételkörzet bővítés eredményeként nagyobb lefedettségre tesz szert a jogosult.

¹² Erről ld. Gúzsba kötött szabad rádiózás, Mérték Blog, 2012. május 9. <http://mertek.hvg.hu/2012/05/09/guzsba-kotott-szabad-radiozas/>

hozzáférhetőek lennének a rádiók működésének legfontosabb paraméterei, a műsortervet érintő alapadatok, vállalások. Ilyen nyilvántartás nélkül nagyon nehéz nyomon követni az elvileg transzparens pályázatokat követő változásokat. A jelentős módosítások a verseny tisztaságát veszélyeztethetik, és a helyi nyilvánosság működése szempontjából sem mindegy, hogy a szerződéskötést követően milyen könnyítéseket enged a hatóság.

Az elemzés fókuszja a részletek alapos ismerete hiányában leginkább az, hogy egységes elvek mentén dönt-e a Médiatanács a szerződések módosításáról.

A szerződésmódosítási kérelmek legnagyobb arányban (70%-ban) piaci terjeszkedéshez (hálózatos működés, vételkörzet bővítés) kapcsolódtak. Ezt követték a műsorvállalások, műsorszerkezeti arányok módosítását célzó kérelmek (20%). Négy kérelem érkezett a műsor alapvető jellegzetességének módosítására, és három kérelemben díjcsökkentést kértek a rádiók.

A Médiatanács a díjcsökkentést igénylő kérelmeket egységesen kezelte, és sehol nem járult hozzá a díj módosításához. A legtöbb határozatban a kért díjcsökkentés megalapozatlanságát jelölte meg indokként.

Jelentősen befolyásolja a piaci viszonyokat a hálózatba kapcsolódás, vagy vételkörzet-bővítés engedélyezése. A Médiatanács az ügyek negyedében a törvényi követelményeknek való megfelelés hiánya miatt nem járult hozzá a kérelmekhez. Az elutasított kérelmek nagy része a korábbi Rádió 1 hálózathoz tartozó rádióktól érkezett. Nem volt szerencsés a Mária Rádió sem. A Médiatanács 2012 végén nem járult hozzá ahhoz, hogy a Mária Rádió ajkai, celldömölki, várpalotai, pápai, móri és sárvári újonnan elnyert önálló jogosultságai hálózatba kapcsolódjanak a központi budapesti műsorral. A rövid indokolás szerint a hálózatba kapcsolódás eredményeként jelentősen változott volna az eredetileg vállalt műsorszerkezet. Érdekes módon azonban három hónappal később, 2013 februárjában a Médiatanács mégis hozzájárult ahhoz, hogy az ajkai adó a Mária Rádió hálózataként működjön. A döntés eredményeként az ajkai jogosultság szerződéses vállalásai módosultak.

A terjeszkedést célzó szerződésmódosítások esetében is voltak kiemelt szereplők: a Lánchíd Rádió, az Európa Rádió, és a Magyar Katolikus Rádió egyetlen terjeszkedési kérelmét sem utasította el a Médiatanács.

A műsortervet, a műsor alapvető jellegzetességeit érintő módosítási kérelmekkel kapcsolatban sem volt egységes a gyakorlat. A nyilvánosságra hozott határozatokból csak elvétve derül ki a kérelem tartalma és a módosítás alapján rögzített új műsorvállalás. A vizsgált időszakban minden olyan kérelmet elfogadott a Médiatanács, amely a műsor alapvető jellegzetességeinek módosítását kérte. Ez a szerződéses vállalás a műsor általános karakterét írja le, tehát módosítása komoly változást jelent a piac egésze szempontjából. Ilyen kérelmet a Magyar Katolikus Rádió és két helyi szolgáltató nyújtott be (a Miskolcon, Kazincbarcikán és Ózdon sugárzó Mátra Centrum Kft, valamint a békéscsabai Interax Kft.) E döntések közül kiemelendő a Magyar Katolikus Rádió kérelme: a Médiatanács hozzájárulásának eredményeként a Magyar Katolikus Rádió 2011-ben elnyert eredeti

műsorának alapvető jellegzetességeire tett vállalás módosult, így a Magyar Katolikus Rádió teljes vételkörzetében átalakult a műsor.

Nem járult viszont hozzá a hatóság a Lánchíd Rádió műsorterv-módosítási kérelméhez. Sajnos ebben az esetben sem derülnek ki a határozatból a részletek. Nem tudni, milyen jellegű módosítást szeretett volna a rádió elérni, ahogy a hatóság indokai, és ezzel a műsortervet érintő médiapolitikai elvárásai is homályban maradtak.

A szerződések egyes elemeinek és azok módosításainak nyilvánossága nélkül sem a rádiós piaci kínálat, sem a hatóság piacalakító tevékenysége nem értékelhető. A Mérték több esetben fordult adatigényléssel a hatósághoz, az utóbbi időben a megkeresések eredménytelensége miatt kénytelenek voltunk bírósági eljárásokat kezdeményezni. A hosszú bírósági eljárások jelentősen megnehezítik az elemző munkát, a hatósági tevékenység és a rádiós piacon zajló folyamatok összefüggéseinek feltárását.

Összegzés

A Médiatanács gyakorlatából továbbra is hiányzik a frekvenciapályáztatás koncepcionális alapjainak nyilvános rögzítése. A sokszínű tartalomkínálatot biztosító pályázati rendszer helyett a frekvenciagazdálkodás esetlegessége, ugyanakkor a helyi rádiós médiatérkép tudatos újrarajzolását célzó, néhány kiemelt szereplőre fókuszáló gyakorlat látható. A pályázati felhívások céljait rögzítő mondatok csupán szépen hangzó, általános semmitmondások.

A döntésekből kirajzolódó kép ugyanakkor azt mutatja, hogy deklarált koncepció hiányában is a médiapiac tudatos és célzott átalakítása zajlik. A helyi nyilvánosság minősége egyes szolgáltatók terjeszkedési szándékának hatósági támogatásával érezhetően romlik, a rádiózás egyre kevésbé tölti be a helyi nyilvánosság működésével kapcsolatos szerepét. A kereskedelmi rádiózás területén az életképes hálózatok száma jelentősen csökkent, ez tovább erősíti az országos piacon egyébként is monopolhelyzetben lévő Class FM piaci pozícióját. A közösségi hálózatok helyzetbe hozása a rádiós piac szűkülését hozza magával. A közéleti tematikát a pályáztatási rendszer átirányítja a „közösségi” szférába, ott pedig kiemelt szereplőként a Magyar Katolikus Rádiót és a Lánchíd Rádiót preferálja. Azt a már korábban is tapasztalt jelenséget, hogy a közösségi rádiózás egyre kevésbé jelenti a „szabad rádiózást”, a különféle kisebb közösségek önkifejezését, a Médiatanács gyakorlata felerősítette.

A Médiatanács láthatóan nem érdekelt a magyarországi rádiós frekvenciakincs kihasználásában. Nyilvános frekvenciagazdálkodási koncepciónak nincs nyoma. A pályáztatási gyakorlatból kiolvasható (média)politikai szándékok pedig semmiképpen nem a sokszínű tájékoztatáson és a társadalmi párbeszédre alapuló nyilvánosság megteremtésére irányulnak. A rádiózás területén a Médiatanács hatékonyan közreműködik egy politikailag és világnézeti egyszemélyű, a jobboldali médiavállalkozások piaci érdekeit tökéletesen kiszolgáló, egy-egy hálózat vagy médiaholding által központilag vezérelt, a kritikus hangokat kiszorító rendszer létrehozásában.